

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΣΑΒΒΑΤΟ 1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2017

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Το κείμενο αναφέρεται στη γλώσσα, η ανάπτυξη της οποίας επηρεάζεται από τον εμπειρικό κόσμο, αλλά, παράλληλα, ο ρόλος της δεν περιορίζεται στη διεξαγωγή της επικοινωνίας. Είναι καθολική αξία όμοια με όλες τις άλλες, διότι διαμορφώνει την ατομική, κοινωνική και εθνική ταυτότητα και δεν αποτελεί απλώς ένα «εργαλείο». Στη συνέχεια, ο Γ. Μπαμπινιώτης σημειώνει ότι η γλωσσική υποβάθμιση συνδέεται με τον υλιστικό τρόπο ζωής και την υπερπληροφόρηση, που εξασθενούν το ενδιαφέρον των ανθρώπων για τη γλώσσα, περιορίζοντάς την σε επικοινωνιακό μέσο. Το ίδιο ισχύει και στην Ελλάδα, παρατηρώντας ότι η γλωσσομάθεια θεωρείται σημαντικότερη της σωστής εκμάθησης και χρήσης των ελληνικών. Καταληκτικά, διαπιστώνεται ότι η γλωσσική υποβάθμιση δεν θα αμβλυνθεί με μια εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, αλλά με την ανάδειξη της γλώσσας σε διαχρονική και πανανθρώπινη αξία.

B1.

α. Σωστό

β. Λάθος

γ. Σωστό

δ. Σωστό.

ε. Λάθος

B2. α. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα χρησιμοποιούνται δύο τρόποι πειθούς:

Επίκληση στο συναίσθημα με τη χρήση συγκινησιακά φορτισμένου λόγου «ο σύγχρονος μαζάνθρωπος ζώντας υπό τη σπάθη των βιοτικών και καταναλωτικών

μεριμνών» και έντονων προσωπικών σχολίων του συγγραφέα «μιλάει και ακούει “γλώσσα” βιαστικά και βεβιασμένα, πρόχειρα, αδιάφορα και απρόσεκτα.

Επίκληση στη λογική με τη χρήση λογικού επιχειρήματος «Δεν έχει την υπομονή... Κι αυτό συμβαίνει γιατί... άλλων αγαθών, κυρίως υλικών».

β. Χαρακτηριστικό παράδειγμα μακροσκελούς λόγου εντοπίζεται στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου: «Παράλληλα, όσο η γλώσσα...και η γλώσσα είναι καθολικό φαινόμενο».

Οι εκτενείς περίοδοι εξυπηρετούν την πρόθεση του συγγραφέα να αναπτύξει σύνθετες και πολύπλοκες σκέψεις, ώστε να παρουσιάσει αναλυτικά και πειστικά την επιχειρηματολογία του.

B3. α. «**Η ίδια χρησιμοθηρική αντίληψη έχει συχνά υποβαθμίσει αξιολογικά τη μητρική προς όφελος μιας ξένης γλώσσας**». Η σύνταξη είναι ενεργητική.

Μετατροπή σε παθητική σύνταξη:

Από την ίδια χρησιμοθηρική αντίληψη **έχει** συχνά **υποβαθμίζεται** αξιολογικά η μητρική προς όφελος μιας ξένης γλώσσας.

β. Τρεις περιπτώσεις μεταφορικής/συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας είναι:

- η λειτουργία της γλώσσας ως «οχήματος» πληροφοριών
- κατακλυζόμενος από όγκους πληροφοριών
- να βλέπει περισσότερο τη γλώσσα ως εργαλείο

γ. Και στις δύο περιπτώσεις η χρήση του θαυμαστικού γίνεται για τον ίδιο σκοπό. Για να εκφράσει την έκπληξη και την έμμεση αποδοκιμασία του συγγραφέα για τη στάση πολλών Ελλήνων να δίνουν προτεραιότητα στη γλωσσομάθεια και όχι στη σωστή εκμάθηση και χρήση των ελληνικών.

B4. α.

Λέξη κειμένου	Συνώνυμες λέξεις (επιλέγουμε μία)
μύχιων	βαθύτερων, εσώτερων
καθολικών	πανανθρώπινων, οικουμενικών
απορρέουν	πηγάζουν, προέρχονται
εκσυγχρονίζει	ανανεώνει, μεταρρυθμίζει
χωλαίνει	υστερεί, μειονεκτεί

β. Προτάσεις-περίοδοι

- Πολλοί άνθρωποι σήμερα έχουν την τάση να υποτιμούν τις ανθρωπιστικές αξίες με αποτέλεσμα στην αύξηση της κοινωνικής βαρβαρότητας.
- Ένα έργο τέχνης θεωρείται διαχρονικό, όταν εξακολουθεί να προκαλεί το θαυμασμό, να εμπνέει και να συγκινεί όσα χρόνια κι αν έχουν περάσει από τότε που δημιουργήθηκε.
- Η επικράτηση της τεχνοκρατικής διάστασης της εκπαίδευσης περιορίζει το ουσιαστικό ενδιαφέρον και την αγάπη για τη μάθηση.
- Είναι οξύμωρο το γεγονός της συνταγματικής κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του ανθρώπου από τη μια και της κατάφωρης παραβίασής τους από την άλλη.
- Η αξιοπρέπεια αποτελεί αξία που κλονίζεται σε δύσκολες εποχές, καθώς ο άνθρωπος χάνει τον σεβασμό για τον συνάνθρωπο, αλλά και για τον ίδιο του τον εαυτό.

Γ1. Παραγωγή λόγου

Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο που θα αναρτηθεί στο ιστολόγιο του σχολείου.

Χρειάζεται τίτλος, σχολιασμός φαινομένων της επικαιρότητας, οικείο και άμεσο ύφος.

«Τα όρια της γλώσσας μου είναι τα όρια του κόσμου μου»

Πρόλογος

Παρ' όλο που η γλώσσα είναι καθολικό γνώρισμα του ανθρώπου με πολυεπίπεδες λειτουργίες και τεράστια σημασία για την ατομική και την κοινωνική εξέλιξη, σήμερα δεν χαίρει του σεβασμού και της προσοχής που της αναλογεί. Θεωρώντας την ως κάτι δεδομένο και αυτονόητο δεν την καλλιεργούμε σε βάθος, αλλά-αντιθέτως-την υποβαθμίζουμε και την κακοποιούμε χωρίς να αναλογιζόμαστε τις

συνέπειες. Συνεπώς, χρειάζεται να εμβαθύνουμε στο πρόβλημα αυτό και να επαναπροσδιορίσουμε τη στάση μας απέναντι στη γλώσσα.

Κύριο μέρος

Α' ζητούμενο: Ποιοι είναι οι παράγοντες της γλωσσικής υποβάθμισης;

Σ' ένα πρώτο επίπεδο χρήζει αναφοράς ότι η υποβάθμιση της γλώσσας είναι απόρροια πολλών παραγόντων ανάμεσα στους οποίους ξεχωρίζουμε την κυριαρχία της τεχνολογίας και γενικότερα του τεχνικού πολιτισμού, που άλλαξε εντελώς τον τρόπο ζωής και την κοσμοθεωρία του ατόμου. Ειδικότερα επισημαίνουμε ότι:

- Η υπερβολική χρήση των τεχνολογικών μέσων οδήγησε στην κυριαρχία της εικόνας και συνακόλουθα στην ελάττωση του χρόνου που αφιερώνει ο άνθρωπος για να γράψει, να διαβάσει και να μελετήσει. Πέρα απ' αυτά η επικοινωνία των ανθρώπων διεξάγεται σε μεγάλο βαθμό ηλεκτρονικά, γεγονός που οδηγεί σε φαινόμενα κακοποίησης της γλώσσας, όπως η τυποποίηση, η συνθηματολογία, τα αρκτικόλεξα, οι κομμένες λέξεις και φράσεις, η χρήση λατινικού πληκτρολογίου/ξενόγλωσσων λέξεων, τα εικονομηνύματα.
- Η γλώσσα χρησιμοποιείται λανθασμένα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Διαφημιστικά μηνύματα, παρουσιαστές, δημοσιογράφοι, πολιτικοί, καλλιτέχνες, παίκτες τηλεπαιχνιδιών χρησιμοποιούν περιορισμένο και απλοϊκό λεξιλόγιο, αλλά και εκφράσεις που δεν συνάδουν με το πολιτιστικό επίπεδο που θα έπρεπε να αναδεικνύουν και να αναβαθμίζουν προγράμματα και δημοφιλή πρόσωπα με μαζική απήχηση.
- Ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας της εκπαίδευσης δεν καλλιεργεί το ενδιαφέρον για την εσωτερίκευση της γλώσσας. Η γλώσσα αντιμετωπίζεται ως ένα μάθημα που διδάσκεται σε συγκεκριμένο πλαίσιο, χωρίς να αφήνει περιθώρια υπέρβασης των ορίων που καθορίζονται από την εξεταστέα ύλη για μια ουσιαστική επαφή με τη γλώσσα και σημαντικά έργα της ελληνικής και της διεθνούς γραμματείας.
- Δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στη γλωσσομάθεια, η οποία γίνεται σε υπερβολικό βαθμό σε βάρος της μητρικής γλώσσας. Θεωρείται πανάκεια η επαρκής ή και η άριστη χρήση τουλάχιστον μιας ξένης γλώσσας για την επαγγελματική επιτυχία του ατόμου, αλλά δεν λαμβάνεται υπόψη ότι η

ανεπαρκής χρήση της μητρικής γλώσσας αντικατοπτρίζει τη χαμηλή ανάπτυξη του πνευματικού, ψυχικού και ηθικού κόσμου του ατόμου.

- Το καταναλωτικό και υλιστικό πρότυπο της εποχής μας εξοβελίζει τη γλώσσα από τα ενδιαφέροντα του σύγχρονου ανθρώπου. Η γλώσσα περιορίζεται σε απλό μέσο επικοινωνίας, ενώ οι προσπάθειες του ατόμου επικεντρώνονται στην απόκτηση υλικών αγαθών και την κάλυψη των βιοτικών αναγκών.

Β' ζητούμενο: Να αναπτύξετε με επιχειρήματα την αναγκαιότητα της σωστής εκμάθησης και χρήσης της γλώσσας.

Είναι ανάγκη να κατανοήσουμε ότι η γλώσσα δεν είναι απλώς ένα σύστημα συμβόλων και σημείων που περιορίζεται σε πρακτικό μόνο επίπεδο. Η γλώσσα βρίσκεται σε κάθε έκφανση της ζωής του ανθρώπου· στη διαμόρφωση της σκέψης του, στη συνεννόησή του με τους άλλους, στη διατήρηση και εξέλιξη του πολιτισμού του, στη διατήρηση της δημοκρατίας και της ελευθερίας και σε πολλές άλλες πτυχές της ζωής μας, αφού παντού βρίσκεται η γλώσσα. Θα περιοριστούμε στην ανάλυση ορισμένων μόνο σημείων που αποδεικνύουν ότι είναι απαραίτητη η σωστή εκμάθηση και χρήση της.

- Σε ατομικό επίπεδο η σωστή εκμάθηση και χρήση της γλώσσας συμβάλλει στην ανάπτυξη της σκέψης και διευκολύνει την εξωτερίκευση των σκέψεων και των συναισθημάτων του ατόμου.
- Αλλά και σε κοινωνικό επίπεδο η ουσιαστική κατάκτηση της γλώσσας αποτελεί προϋπόθεση τελεσφόρησης της ανθρώπινης επικοινωνίας. Αν τα μέλη μιας συζήτησης δεν μιλούν «την ίδια γλώσσα», ο διάλογος φτάνει σε αδιέξοδο, δημιουργούνται παρανοήσεις και παρεξηγήσεις. Πρέπει, επίσης, να σημειώσουμε ότι το φτωχό λεξιλόγιο εκ μέρους των συζητητών δεν επιτρέπει τη διεύρυνση και την εμβάθυνση της συζήτησης.
- Η γλώσσα είναι ζωντανό μνημείο, φορέας της πολιτιστικής παράδοσης και κληρονομιάς. Γνωρίζοντας σε βάθος της γλώσσα μας μπορούμε να μελετήσουμε τη γραμματεία μας, αλλά και να δημιουργήσουμε σύγχρονα έργα, τα οποία θα αφήσουμε παρακαταθήκη στις επόμενες γενιές, ώστε να διατηρηθεί αλλά και να προχωρήσει στον χρόνο ο πολιτισμός μας. Ο τρόπος,

εξάλλου, που χρησιμοποιούμε τη γλώσσα αντικατοπτρίζει όχι μόνο τη σχέση μας με το παρελθόν, αλλά και τη στάθμη του πολιτισμού μας.

- Η γλώσσα ως καθολική αξία είναι ισότιμη με κάθε άλλη με προεξάρχουσες τη δημοκρατία και την ελευθερία. Μη λησμονούμε το γεγονός ότι όσοι προσπαθούν να υπονομεύσουν τη δημοκρατία και την ελευθερία επιλέγουν τη γλώσσα της φθοράς και της διαφθοράς, τη γλώσσα του φανατισμού και του λαϊκισμού, για να συσκοτίσουν την αλήθεια του νοήματος, να αποπροσανατολίσουν και τελικά να χειραγωγήσουν. Χρειάζεται, επομένως, βαθιά γνώση της γλώσσας για τον εντοπισμό και την προφύλαξη από τέτοια φαινόμενα.

Επίλογος

Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε είναι ότι πρέπει να αλλάξουμε τον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε και αντιμετωπίζουμε τη γλώσσα. Σε μια εποχή όπου κυριαρχεί ο λεγόμενος υλικοτεχνικός πολιτισμός η ουσία και το νόημα της ζωής θα χαθούν χωρίς τη δυναμική παρουσία της γλώσσας στη ζωή μας. Υπάρχει το ενδεχόμενο να γίνουμε μια σύγχρονη «Βαβέλ» όπου η ασυνεννοησία και η πνευματική ρηχότητα θα οδηγήσουν την ανθρωπότητα σε δύσβατα μονοπάτια. Γι' αυτό πρέπει να διαφυλάξουμε τη γλώσσα μας σαν «κόρη οφθαλμού». Γιατί, όπως πολύ εύστοχα είπε ο Λ. Βιτγκενστάιν, «τα όρια της γλώσσας μου είναι τα όρια του κόσμου μου»